1. 2. 2017

ID: 104897

Promlčení

Promlčecí doba u pohledávky ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu činí (není-li stanoveno jinak) čtyři roky (§ 397 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, dále též jen „obch. zák.“) a běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu (§ 391 odst. 1 obch. zák.). Promlčecí doba přestává běžet, když věřitel za účelem uspokojení nebo určení svého práva učiní jakýkoli právní úkon, který se považuje podle předpisu upravujícího soudní řízení za jeho zahájení nebo za uplatnění práva v již zahájeném řízení, nebo jestliže věřitel zahájí na základě platné rozhodčí smlouvy rozhodčí řízení způsobem stanoveným v rozhodčí smlouvě nebo v pravidlech, jimiž se rozhodčí řízení řídí (§ 402 a § 403 odst. 1 obch. zák.). Podle § 408 odst. 1 obch. zák. (ve znění účinném do 31. 8. 2012) bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet. Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty (k „zákazu“ uplatnit námitku promlčení srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 4091/2010, příp. rozsudek ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Ustanovení se vztahuje i na pohledávky pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1595/2002, které bylo uveřejněno pod č. 13/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, příp. rozsudek ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Tento zákaz uplatnění námitky promlčení nemá za následek stavení promlčecí doby po dobu řízení o výkon rozhodnutí či exekučního řízení, nýbrž to, že k námitce promlčení uplatněné v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení) se nepřihlíží, jestliže lhůta 10 let ode dne, kdy promlčecí doba počala poprvé běžet, uplynula až v průběhu tohoto řízení.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 20 Cdo 1579/2016, ze dne 31.10.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v exekuční věci oprávněného A. R., zastoupeného JUDr. J.P., advokátem se sídlem v B., proti povinné M. A., zastoupené Mgr. P.Š., advokátem se sídlem v P., pro 350 000 Kč s příslušenstvím, o rozvrhu, vedené u Okresního soudu v Písku pod sp. zn. 1 Nc 1327/2002, o dovolání povinné proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 9. 6. 2015, č. j. 6 Co 821/2015-574, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Krajský soud v záhlaví uvedeným rozhodnutím potvrdil usnesení ze dne 3. 5. 2012, č. j. 1 Nc 1327/2002-477, kterým Okresní soud v Písku rozhodl, že rozdělovaná podstata ve výši 855 000 Kč se rozvrhuje tak, že se z ní uspokojuje pohledávka firmy FALA, s. r. o., Staré Vráto 40, České Budějovice, v celé výši 855 000 Kč (výrok I), nevyhověl námitce zástupce povinné o promlčení pohledávky, resp. zástavního práva (výrok II), žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok III) a rozhodl, že o odměně opatrovníka bude rozhodováno samostatným usnesením (výrok IV).

Odvolací soud vyšel ze zjištění, že rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 9. 2002, č. j. 12 Cm 307/99-83, (pravomocným dne 5. 11. 2002) bylo povinné a Ing. J. K. uloženo zaplatit společně a nerozdílně Komerční bance částku 2 640 187,40 Kč s příslušenstvím, s tím, že vůči Ing. J. K. se lze domáhat zaplacení pouze do výše výtěžku z jeho spoluvlastnického podílu na zastavených nemovitých věcech (ve spoluvlastnictví Ing. J. K. a zástavní dlužnice M. A.), že právní účinky vkladu zástavního práva nastaly dne 20. 11. 1995, že podle citovaného rozsudku konečná splatnost úvěrové smlouvy byla stanovena dnem 20. 10. 1999, a že na základě smlouvy o postoupení

pohledávky ze dne 6. 5. 2003 postoupila Komerční banka svou pohledávku za povinnou ve výši 4 726 489,52 Kč (ke dni 5. 5. 2003) včetně zajištění zástavním právem společnosti FALA, s. r. o. za úplatu 700 000 Kč. Soud dále konstatoval, že promlčení zástavního práva nutno hodnotit podle občanskoprávní úpravy a promlčení závazku z úvěrové smlouvy podle obchodněprávní úpravy.

Odvolací soud uzavřel, že promlčecí doba závazku z úvěrové smlouvy začala běžet dnem konečné splatnosti úvěru (tj. 20. 10. 1999) a s odkazem na § 408 odst. 1 obch. zák. je její konec vymezen datem 20. 10. 2009. Tento mezní práh je prolomen, dojde-li v desetileté lhůtě k zahájení řízení o výkon rozhodnutí. Zahájené vykonávací (exekuční) řízení pak sice nemá za následek stavení promlčecí lhůty, nicméně skutečnost probíhajícího řízení způsobuje nemožnost účinně vznést námitku promlčení (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Zástavní věřitelka FALA, s. r. o., přihlásila svou pohledávku z úvěrové smlouvy do exekučního řízení podáním, doručeným soudnímu exekutorovi dne 2. 2. 2004. Jelikož se jednalo o pohledávku vykonatelnou, její přihlášení do exekučního řízení možno z logiky věci považovat za úkon ekvivalentní samotnému zahájení exekučního řízení. Námitka promlčení závazku z úvěru je tedy nedůvodná (resp. nelze ji učinit).

Stran promlčení zástavního práva odvolací soud uvedl, že podle relevantní občanskoprávní úpravy se zástavní právo standardně promlčuje ve lhůtě tří let, nikdy však dříve, než se promlčí zajištěná pohledávka. Zástavní právo přiznané soudním rozhodnutím se v souladu s § 110 odst. 1 obč. zák. promlčuje za deset let ode dne, kdy bylo pravomocně přiznáno; v předmětné věci tedy promlčecí doba nároku na uspokojení ze zástavního práva počala běžet dnem právní moci rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích (5. 11. 2002), přičemž podáním přihlášky pohledávky do exekučního řízení došlo k jejímu stavení (§ 112 obč. zák.). V současnosti tudíž promlčecí doba neběží a zástavní právo promlčeno není.

Povinná v dovolání namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci, přičemž přípustnost dovolání dovozuje z odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu v otázce běhu promlčecí doby u zástavního práva a v otázce posouzení přípustnosti námitky promlčení. Je přesvědčena, že námitku promlčení v projednávané věci lze úspěšně vznést. Nesouhlasí s názorem, že přihlášení pohledávky do exekučního řízení lze považovat za úkon ekvivalentní zahájení exekučního řízení ve smyslu stavení resp. přetržení promlčecí doby dle § 402 obch. zák. Dále nesouhlasí se závěrem, že u zástavního práva se uplatní desetiletá promlčecí doba s tím, že právo bylo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu. Poukázala přitom na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013. Prosazuje, že zástavní právo se promlčí ve tříleté promlčecí době, která v projednávané věci již uplynula, a protože došlo též k promlčení obligačního práva, zástavní právo zástavní věřitelky je promlčeno. Navrhla, aby dovolací soud usnesení odvolacího zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 (srov. část první, čl. II, bod 7. zákona č. 404/2012 Sb., a část první, čl. II, bod 2. zákona č. 293/2013 Sb.), dále též jen „o. s. ř.“.

Dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to jaké účinky má přihlášení judikátní pohledávky z obchodního závazku, zajištěné zástavním právem na nemovitosti, do exekuce, jež byla nařízena k vymožení pohledávky osoby odlišné od zástavního věřitele, z hlediska promlčení nároku na uspokojení zástavního věřitele za situace, kdy k vymožení obchodní pohledávky zajištěné zástavním právem dosud exekuce (výkon rozhodnutí) nebyla nařízena resp. vedena.

Podle ustanovení § 242 odst. 3 věty druhé o. s. ř. je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným

vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Ty však dovolací soud neshledal.

Promlčení zástavního práva se podle ustálené judikatury (viz například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2007, sp. zn. 21 Cdo 681, 682/2006, který byl uveřejněn pod č. 104 v časopise Soudní judikatura, roč. 2007) řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, i když jím byla zajištěna pohledávka ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu. Protože konečná splatnost pohledávky z úvěru zajištěné zástavním právem (včetně vzniku práva na uspokojení této pohledávky ze zástavy) nastala v projednávané věci dne 20. 10. 1999, řídí se promlčení zástavního práva ustanovením § 151f zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění od 1. 9. 1998, dále též jen „obč. zák." (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 4. 2000, sp. zn. 21 Cdo 2525/99, uveřejněné pod číslem 34/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek ze dne 30. 11. 1999, sp. zn. 31 Cdo 1181/99, uveřejněný pod číslem 70/2000 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, usnesení ze dne 17. 5. 2002, sp. zn. 21 Cdo 1162/2001, uveřejněné pod číslem 24/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle § 100 odst. 2 věty první obč. zák. se promlčují všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického.

Podle § 100 odst. 2 věty třetí obč. zák. se zástavní práva nepromlčují dříve, než zajištěná pohledávka.

Podle § 151f odst. 1 obč. zák. není-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna, může se zástavní věřitel domáhat uspokojení ze zástavy, a to i tehdy, když zajištěná pohledávka je promlčena. Toto ustanovení tedy umožňuje uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy i pro případ, kdyby zajištěná pohledávka byla promlčena a kdyby proto nebylo možné dosáhnout její uspokojení z důvodu závazkového právního vztahu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2007 sp. zn. 21 Cdo 1918/2005, příp. rozsudek ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Naopak k promlčení zástavního práva nepostačuje toliko marné uplynutí doby určené občanským právem k uplatnění nároku na uspokojení ze zástavy, ale je třeba, aby marně uplynula také promlčecí doba zajištěné pohledávky ze smlouvy o úvěru, jež se řídí obchodním zákoníkem.

Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé, tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy (§ 101 obč. zák.). Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno (§ 110 odst. 1 věta první obč. zák.).

Dovolatelka se předně mýlí, tvrdí-li, že zástavní právo nebylo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu (a že se tudíž neuplatní desetiletá promlčecí doba ve smyslu § 110 obč. zák., ale pouze tříletá doba ve smyslu § 101 obč. zák.). Zcela tím pomíjí okolnost, že rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 9. 2002, č. j. 12 Cm 307/99-83, který nabyl právní moci dne 5. 11. 2002 (viz č.l. 58 spisu), bylo povinné a Ing. J. K. uloženo zaplatit společně a nerozdílně Komerční bance částku 2 640 187,40 Kč s příslušenstvím, s tím, že vůči Ing. J. K. (zástavci) se lze domáhat zaplacení pouze do výše výtěžku z jeho spoluvlastnického podílu na zastavených nemovitých věcech, jež se nacházely ve spoluvlastnictví jeho a M. A. (zástavce a zároveň i osobního dlužníka). Výrok rozhodnutí vyjadřuje jednak akcesoritu ručení zástavou a jednak rozdíl v rozsahu, v jakém se zástavní věřitel může uspokojit z majetku osobního a zástavního dlužníka. Vyjádření práva zástavního věřitele v uvedeném rozsudku jako nároku na zaplacení zástavním právem zajištěné pohledávky s tím, že uspokojení pohledávky se oprávněný zástavní věřitel může domáhat jen z výtěžku prodeje zástavy, je rovněž v souladu s judikatorní praxí (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 3077/2009, příp. usnesení uveřejněné pod číslem 46/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Protože tedy v projednávané věci bylo zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu

(právní moc rozsudku vydaného v řízení zahájeném žalobou ze dne 11. 3. 1999 nastala 5. 11. 2002), uplatní se zde desetiletá promlčecí doba ve smyslu § 110 obč. zák., která v době podání přihlášky pohledávky zástavního věřitele do rozvrhu dne 2. 2. 2004 neuplynula. Již toto zjištění postačuje pro přijetí závěru, že nárok zástavního věřitele na uspokojení přihlášené pohledávky není promlčen.

Pokud se týká závazku ze smlouvy o úvěru, promlčecí doba u pohledávky ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu činí (není-li stanoveno jinak) čtyři roky (§ 397 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník ve znění pozdějších předpisů, dále též jen „obch. zák.“) a běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu (§ 391 odst. 1 obch. zák.). Promlčecí doba přestává běžet, když věřitel za účelem uspokojení nebo určení svého práva učiní jakýkoli právní úkon, který se považuje podle předpisu upravujícího soudní řízení za jeho zahájení nebo za uplatnění práva v již zahájeném řízení, nebo jestliže věřitel zahájí na základě platné rozhodčí smlouvy rozhodčí řízení způsobem stanoveným v rozhodčí smlouvě nebo v pravidlech, jimiž se rozhodčí řízení řídí (§ 402 a § 403 odst. 1 obch. zák.).

Podle § 408 odst. 1 obch. zák. (ve znění účinném do 31. 8. 2012) bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet. Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty (k „zákazu“ uplatnit námitku promlčení srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013, sp. zn. 31 Cdo 4091/2010, příp. rozsudek ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Ustanovení se vztahuje i na pohledávky pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. 20 Cdo 1595/2002, které bylo uveřejněno pod č. 13/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, příp. rozsudek ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. 21 Cdo 703/2013). Tento zákaz uplatnění námitky promlčení nemá za následek stavení promlčecí doby po dobu řízení o výkon rozhodnutí či exekučního řízení, nýbrž to, že k námitce promlčení uplatněné v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení) se nepřihlíží, jestliže lhůta 10 let ode dne, kdy promlčecí doba počala poprvé běžet, uplynula až v průběhu tohoto řízení.

Desetiletá promlčecí doba závazku povinné ze smlouvy o úvěru počala běžet poté, co nastala konečná splatnost pohledávky dne 20. 10. 1999 a skončila dne 21. 10. 2009. Podle § 408 odst. 1 obch. zák. nelze uplatnit námitku promlčení v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty. Protože exekuční řízení, v němž sporná námitka promlčení byla uplatněna, bylo zahájeno (před uplynutím desetileté promlčecí doby) dne 24. 9. 2002, a protože přihláška pohledávky ze dne 2. 2. 2004 do exekuce je uplatněním práva zástavního věřitele v tomto zahájeném řízení a sleduje zásadně jeho uspokojení, je třeba za užití § 408 odst. 1 obch. zák. i v takovém případě považovat námitku promlčení za neuplatnitelnou.

Protože dovolatelce se správnost závěru odvolacího soudu zpochybnit nepodařilo, postupoval Nejvyšší soud podle § 243d odst. 1 o. s. ř. a dovolání zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)

- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti